

УДК 330.34(36): 338.2

Чижевська М. Б.,

marfin.poltava@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1637-9564,

к.е.н., доц., завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, Національний університет “Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка”, м. Полтава

Кудінов О. М.,

kudinov.alexandr17@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3196-2520,

аспірант кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, Національний університет “Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка”, м. Полтава

ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Анотація. У науковій статті розглянуті передумови виникнення світового стратегічного планування розвитку регіонів та формування цілей сталого розвитку в Європі та Україні. Проаналізовано результати реалізації першого етапу стратегії сталого розвитку “Україна–2020”. Визначено позитивні зміни фінансово-економічних показників у процесі великих реформ країни та зазначено фактори невдалої реалізації досягнення цілей сталого розвитку. Виокремлено цілі сталого розвитку, що мають статус вірогідного виконання, позитивної динаміки та ті, які майже не досяжні. За даними моніторингового звіту 2020 року визначено, що з поточною моделлю управління 4 із 17 поставлених цілей можна досягти. На основі статистичних даних досліджено та проаналізовано результати виконання місцевих бюджетів. Визначено, що з початку великих реформ в Україні з 2015 року частка місцевих бюджетів зросла з показників 22-25% до 30-45% в середньому, а рівень дотацій скоротився на 11%. Результати аналізу показників видатків зведеного бюджету дозволяють стверджувати про зростання фінансування освіти за рахунок місцевого бюджету, а у сфері охорони здоров'я навпаки активніше фінансування з державного бюджету. За допомогою економетричної моделі обґрунтовано фактори впливу на утворення загальнонаціональних місцевих бюджетів. Для дослідження взято найбільші статті надходжень, а саме: податкові та неподаткові надходження та статті витрат – освіта, охорона здоров'я, державне управління. Факторами слугували показники завдань із 17 цілей сталого розвитку. Визначено, які фактори мають найвищий показник кореляції, та взаємозалежні фактори. Аргументовано, що найвпливовішим фактором майже в усіх зазначених статтях надходжень і видатків місцевого бюджету є рівень номінальної заробітної плати, отже рівень життя населення відіграє вагомий роль у розвитку регіонів та країни в цілому. Незважаючи на те, що після реформ в Україні відбулися певні позитивні зміни, не всі цілі сталого розвитку на сьогодні можливо досягти. Саме тому потребує вдосконалення модель стратегічного планування, що враховує ризики внутрішніх та зовнішніх загроз сьогодення.

Ключові слова: цілі сталого розвитку, стратегічне планування, регіональний розвиток, місцевий бюджет, децентралізація.

Chyzhevska M. B.,

marfin.poltava@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1637-9564,

Researcher ID: ADG-4485-2022,

Ph.D., Associate Professor, Head of Department of Economics, Entrepreneurship and Marketing, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava

Kudinov O. M.,

kudinov.alexandr17@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3196-2520,

Postgraduate, Department of Economics, Entrepreneurship and Marketing, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava

ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE CONDITIONS OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF THE REGIONS OF UKRAINE

Abstract. *The scientific article examines the prerequisites for the emergence of global strategic planning for the development of regions and the formation of sustainable development goals in Europe and Ukraine. The results of the implementation of the first stage of the sustainable development strategy "Ukraine-2020" were analyzed. Positive changes in financial and economic indicators in the process of the country's major reforms are identified, and the factors of unsuccessful implementation of achieving the goals of sustainable development are indicated. Sustainable development goals that have the status of probable implementation, positive dynamics and those that are almost unattainable are singled out. According to the monitoring report of 2020, it was determined that with the current management model, 4 out of 17 set goals can be achieved. On the basis of statistical data, the results of the implementation of local budgets were investigated and analyzed. It was determined that since the beginning of major reforms in Ukraine in 2015, the share of local budgets increased from 22-25% to 30-45% on average, and the level of subsidies decreased by 11%. The results of the analysis of indicators of consolidated budget expenditures allow us to assert the growth of education financing at the expense of the local budget, while in the field of health care, on the contrary, funding from the state budget is more active. With the help of an econometric model, the influencing factors on the formation of national local budgets are substantiated. The largest revenue items, namely tax and non-tax revenues and expenditure items – education, health care, public administration, were taken for the study. Indicators of tasks from 17 sustainable development goals served as factors. It is argued that the level of the nominal salary is the most influential factor in almost all of the mentioned items of income and expenditure of the local budget, therefore the standard of living of the population plays an important role in the development of the regions and the country as a whole. Despite the fact that some positive changes have taken place in Ukraine after the reforms, not all goals of sustainable development can be achieved today. That is why the strategic planning model that takes into account the risks of today's internal and external threats needs to be improved.*

Keywords: sustainable development goals, strategic planning, regional development, local budget, decentralization.

JEL Classification: C82, F02, H7

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-73-05>

Постановка проблеми. Світова глобалізація XXI століття набула нового рівня розвитку взаємовідносин та соціально-економічної політики. Все більше спостерігається прагнення країн світу стати частиною союзу держав, що матимуть спільні цінності, єдине згурповане бачення розвитку економік союзних країн. У свою чергу, союз держав є гарантією безпеки, є вельми актуальним на сьогоднішній день. Важливим завданням світової глобалізації наразі є створення єдиної адекватної моделі управління, що задовольнятиме світ загалом і всі країни – члени союзу зокрема. Глобалізаційним моментам піддається як політична сфера, так і економічна діяльність і постає завдання створення єдиної економічної системи, що розвиватиме країни союзу. Відповідно до зазначеного вище Європейський Союз обрав для себе модель розвитку регіональної економіки, як інструменту подальшого розвитку держави і союзу в цілому. Головна політична думка: розвиток кожного регіону з урахуванням вподобань населення, географічних і ресурсних можливостей та інших регіональних чинників має створити власну певну фінансову незалежність регіонів та забезпечити сталий розвиток країни.

Зокрема, у вересні 2015 року в межах 70-ї сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй (ООН) у Нью-Йорку відбулося засідання Саміту ООН щодо питання стратегічного планування. На засіданні Саміту було розглянуто питання сталого світового розвитку до 2030 року, у результаті чого визначено 17 цілей та 169 завдань.

Фундаментом моделі сталого розвитку стали три складові: економіка; довкілля; соціум. Аксіомою даної моделі є те, що одна система не може розвиватися без іншої. Наприклад, якщо розвивати тільки економіку, незважаючи на екосистему, то може бути екологічна катастрофа, що поставить під сумнів саме існування людини. І навпаки, рівний розвиток економіки, але незважаючи на соціум, може призвести до бідності і безробіття великої частки населення, що в результаті викличе демографічну та економічну кризу.

Європейський Союз та деякі країни-члени союзу розробили власну модель розвитку. Україна, у свою чергу, в умовах активної Євроінтеграції, прийняла рішення також впровадити модель сталого розвитку "Україна-2020" в рік ухвалення рішення Саміту ООН, саме тому країну чекала низка реформ багатьох сфер діяльності. Стара централізована система управління, що діяла в Україні до реформ, втратила свою актуальність і її необхідно було модернізувати. Саме тому 1 квітня 2014 року був прийнятий Закон України "Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні", який включав у себе концепцію децентралізації [1]. Відповідно, активна реформаторська політика в Україні, що почалася з 2015 року, мала б збільшити місцеві бюджети, створити незалежні територіальні одиниці. Однак після першого етапу реалізації стратегій стає очевидним, що її реалізація була недосконалою і, за ствердженням багатьох фахівців, навіть невдалою.

Рис. 1. Світова модель сталого розвитку

Рис. 2. “Цілі сталого розвитку: Україна–2020” у розрізі можливості досягнення (Результати моніторингового звіту)

Про це свідчить відсутність фінансової самостійності регіонів, що відображається рівнем дотацій, який, за даними Міністерства фінансів України, суттєво не знизився [3]. Другим аспектом провалу першого етапу реформи є вагома різниця між максимальним та мінімальним показником валового регіонального продукту (ВРП), що відображає нерівномірний розвиток регіонів. І основним підтвердженням недосконалому проведенню першого етапу стратегії сталого розвитку є документ моніторингового звіту Державної служби статистики України за 2020 рік [2], в якому зазначається про ймовірну досяжність тільки 4 із 17 поставлених цілей.

Наразі є доцільним дослідження факторів впливу на національну економіку у розрізі виконання завдань сталого розвитку. Перш за все потрібно

звернути увагу на процес формування бюджетів, що дозволить охарактеризувати зміни, які відбулися під час реформи, і знайти головні джерела бюджетоутворення в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стратегій сталого розвитку як основу майбутнього якісного життя суспільства було розглянуто іноземними вченими Hoffmann, M., Bianchet, R. [4]. Аналіз соціально-економічних показників в умовах сталого розвитку досліджено іноземними науковцями Çağlar M., Gurler C., Devenci M., Brito-Parada P. R., Pamucar D. [5-6]. Питання наслідків реалізації цілей сталого розвитку містяться в працях Bansal S., Singh S., Stefanescu C. A., Nangia P., Del-Aguila-Arcenales S., Alvarez-Risco A. та інших іноземних науковців [7-9].

У наукових статтях іноземних вчених Lacka I. та Brzezicki L. досліджено розвиток європейських країн в умовах глобального стратегічного планування [10]. Зарубіжний досвід розвитку Польщі та Португалії в умовах реалізації цілей сталого розвитку розглянуто науковцями Kasztelan A., Firoiu, D., Ionescu, G. Nf тощо [11-12].

Вітчизняні вчені Кононенко В., Тарахонич Т., Тимченко Л., Тюріна А., Омельченко А., Обуход Х. присвятили праці сталому розвитку та економічному зростанню показників аграрного сектору [13-14]. Аналізуючи останні наукові дослідження та публікації іноземних науковців, можна дійти висновку, що дана тематика на сьогоднішній день не втратила своєї актуальності і достатньо велика кількість науковців світу розглядає питання сталого розвитку як фундамент глобальної системи співіснування.

Постановка завдання. Аналіз реалізації цілей сталого розвитку в Україні потребує детального дослідження і є цілком актуальним. Дослідження полягає у визначенні найвпливовіших факторів на надходження та видатки місцевих бюджетів та рівень їх залежності. Провести це доцільно у розрізі окремих складових бюджетоутворення відповідно до бюджетної класифікації. Серед надходжень місцевого бюджету першочергово аналізуються статті доходів з найбільшою питомою вагою, а саме: податкові та неподаткові надходження. Серед видатків для економетричного аналізу необхідно розглянути найвагоміші соціальні сфери, а саме: державне управління, освіта, охорона здоров'я.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальний соціально-економічний розвиток країн світу проявив найбільшу активність після затвердження документа сталого розвитку Генеральної Асамблеї ООН у 2015 р. Україна як кандидат на членство до Європейського Союзу, а також активний міжнародний партнер підтримала міжнародну ідею і на сьогоднішній день рухається у напрямку сталого розвитку, незважаючи на внутрішні загрози та виклики. Основним орієнтиром реформи є регіональний розвиток країни, враховуючи потреби суспільства та ресурсні можливості регіонів. У результаті країна має отримати успішні регіональні об'єднання, котрі будуть самозабезпечені і розвиватимуть країну в цілому. Причому непрямыми показниками ефективності реформи в даному випадку слугуватиме зменшення дотацій, збільшення частки місцевих бюджетів, скорочення різниці максимального та мінімального рівня валового регіонального продукту між територіальними об'єднаннями.

За останніх 5 років частка місцевих бюджетів до загального бюджету тримається на рівні 30-47%, до початку реформи вона варіювалася на рівні 22-24% [15-16]. Це свідчить про очевидні зміни в формуванні бюджету як наслідок реформи бюджетної децентралізації. Статистика офіційного державного Web-порталу Open budget [15] стверджує: сума дотацій скоротилася у 2021-2022 році в порівнянні з 2018 роком, що говорить про зменшення відсотка невиконання місцевих бюджетів.

Позитивні фінансові зрушення в бюджетоутворенні не є аргументом для того, щоб вважати, що реформа стратегічного планування здійснилася успішно. Про це стверджують статистична інформація та моніторингові звіти. Очевидно, що не всі поставлені завдання виконані й існує вірогідність, що до закінчення другого етапу реформи у 2030 році більша частина цілей не буде досягнута. Звісно, якщо використовувати дану модель управління. Саме тому необхідно дослідити всі фактори, аспекти, ризики та загрози, що провокують недосяжність поставлених цілей, та вже зараз коригувати модель сталого розвитку, враховуючи успішний зарубіжний досвід та внутрішні особливості країни.

На сьогоднішній день, на нашу думку, важливо використовувати індукційний підхід при аналізі децентралізованої економіки. Фінансові результати регіонів у більшій мірі визначаються показниками бюджетних доходів та видатків. Вважаємо за потрібне визначити головні фактори впливу на бюджетоутворення, що дозволить у подальшому коригувати модель, аналізувати результати реалізації реформ.

Таким чином, нами визначено фактори впливу на формування надходжень "Податкові надходження", "Неподаткові надходження" та видатків "Державне управління", "Освіта", "Охорона здоров'я". За основу були взяті чинники виконання 17 цілей стратегії сталого розвитку (рис. 3).

Інші чинники цілей сталого розвитку були виключені з моделі, оскільки мали невисокий рівень коефіцієнтів кореляції, а отже несуттєвий вплив на формування визначених доходів та видатків місцевого бюджету.

За кореляційним аналізом найвагомішим фактором впливу на податкові надходження місцевих бюджетів України, частка яких складає в середньому 60-70% загальних надходжень, є середньомісячна номінальна заробітна плата. Даний фактор є логічним, оскільки 60% доходів, податків на доходи фізичних осіб та 100% єдиного податку формують бюджет територіальних громад, а отже чим більшим є показник середньомісячної номінальної плати, тим більшими є податкові надходження. Фактором з високою від'ємною кореляцією є чисельність населення з середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими за прожитковий мінімум. Звичайно, чим менше населення отримує низькі доходи, тим більшими є сукупні податкові надходження. Перший і другий показник є мультиколінарним, тому у разі зміни першого показника зміниться і другий. Всі зазначені фактори цілі 9 на рисунку 3 мають високу кореляцію щодо досліджуваного показника. Відповідно до Податкового кодексу України 100% податків на прибуток підприємств наповнюють місцевий бюджет. Такі показники, як кількість зайнятих, споживання продуктів харчування, є також мультиколінарним до показника заробітної плати і також мають високу кореляційну залежність до показника податкових надходжень.

Ціль 1. Подолання бідності
• 1.1. Чисельність населення із середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму, (%);
Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства
• 2.1. Споживання м'яса та м'ясопродуктів в розрахунку на одну особу, кг/рік • 2.2. Споживання риби у розрахунку на одну особу, кг/рік;
Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя
• 3.1. Кількість хворих з уперше в житті встановленим діагнозом активного туберкульозу, на 100 000 населення • 3.2. Рівень імунізації населення згідно з Календарем профілактичних щеплень до визначених шести вікових груп при профілактиці десяти інфекційних
Ціль 4. Якісна освіта
• 4.1. Кількість учнів денних закладів загальної середньої освіти у розрахунку на одного вчителя, на початок навчального року
Ціль 5. Гендерна рівність
• 5.1. Співвідношення середньої заробітної плати жінок і чоловіків, %
Ціль 7. Доступна та чиста енергія
• 7.1. Частка енергії, виробленої з відновлюваних джерел, у загальному кінцевому споживанні енергії, %
Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання
• 8.1. Кількість зайнятих працівників у суб'єктів середнього та малого підприємництва, млн. осіб • 8.2. Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн
Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура
• 9.1. Обсяг перевезених вантажів, млн. тонн • 9.2. Частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП, % • 9.3. Питома вага дослідників віком до 40 років, у загальній кількості дослідників
Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво
• 12.1. Обсяг утворених відходів усіх видів економічної діяльності на одиницю ВВП, кг на 1000 дол. США за ІКС 2011 року
Ціль 14. Збереження морських ресурсів
• 14.1. Обсяги добування водних біоресурсів у виключній (морській) економічній зоні України, тис. тонн

Рис. 3. Фактори економетричної моделі, що мають високу кореляцію до досліджуваного об'єкта

Неподаткові надходження формують до 5 % загальних надходжень місцевих бюджетів. У результаті кореляційного аналізу високої залежності до вищезазначених факторів не існує.

Аналізуючи статтю витратків “Державне управління”, визначено, що фактором із найбільшим кореляційним впливом є середньомісячна номінальна заробітна плата. Відповідно, за даною статтею витрат виплачується заробітна плата працівникам органам державного управління і це має вагому питому вагу. Певні екологічні фактори, такі як обсяг утворених відходів та обсяги видобування водних біоресурсів, також показали доволі високий рівень залежності до витратків “Державного управління”. Ймовірно, це пов'язано з тим, що залучено чимало проектів та спеціалістів щодо вдосконалення екосистеми в Україні з моменту реалізації стратегічного планування.

Стаття витрат на освіту має найбільшу питому вагу витрат. За останні 5 років серед витратків

місцевого бюджету “Ціль 4” (якісна освіта) відповідно до моніторингового звіту Міністерства фінансів [3] має статус високої імовірності виконання вже після першого етапу реформ. До 50% витратків місцевих бюджетів витрачається на освіту. Найбільш кореляційним фактором логічно є кількість учнів закладів загальної середньої освіти у розрахунку на одного вчителя. Коефіцієнт кореляції даного фактора складає 0.97%.

Витатки на охорону здоров'я не мають факторів із високою кореляційною залежністю серед вищезазначених. Досліджуючи дану статтю витратків, можна спостерігати зменшення витрат на охорону здоров'я місцевих бюджетів із одночасним збільшенням витрат державних бюджетів. Із цього можна зробити висновки, що більшість медичних закладів під час реформування стають державними і фінансуються за кошти державного бюджету.

Інші фактори, що досліджувалися, мають низьку кореляцію при формуванні місцевих бюджетів за

вищезазначеними статтями, а отже або відносяться до інших статей бюджетоутворення, або на сьогоднішній день не вимагають “удосконалення” результатів. Відповідно, національна реформа сталого розвитку відображає певні економічні зрушення, однак, враховуючи те, що тільки 4 із 17 поставлених цілей мають статус високої імовірності виконання, до 2030 року потрібно досліджувати розвиток реформування країни та шукати шляхи вдосконалення сталого розвитку.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. В умовах глобалізації економічні, політичні, екологічні, соціальні та управлінські сфери країн світу почали рухатися у векторі загальносвітових тенденцій. Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН щодо стратегічного планування країни світу почали розробляти та впроваджувати власні стратегії сталого розвитку. Україна як країна з високим потенціалом, що є кандидатом до членства Європейського Союзу, не стала винятком. У 2015 році розроблено документ «Стратегія сталого розвитку “Україна–2020”, на основі якого сформовано 17 цілей сталого розвитку. Однак після першого етапу визначено, що модель економічного розвитку вимагає вдосконалення.

Дослідивши фактори впливу на бюджетоутворюючі показники, обґрунтовано, що найбільш впливовим фактором є середньомісячна номінальна заробітна плата (Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання), а отже, для економічного зростання необхідно першочергово забезпечити високий рівень життя населення. Також мультиколінеарними факторами до зазначеного показника є чисельність населення з середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, кількість зайнятих, споживання продуктів харчування. Суттєву кореляційну залежність відобразили показники дев'ятої цілі сталого розвитку “Промисловість, інновації та інфраструктура”, що є результатом змін до Податкового кодексу з початком реформи децентралізації.

Якщо аналізувати формування місцевих бюджетів після впровадження великих реформ, то спостерігається збільшення частки місцевих бюджетів до зведеного бюджету країни, скорочення дотацій. У свою чергу, спостерігається зростання фінансування освіти та скорочення фінансування сфери охорони здоров'я за рахунок місцевого бюджету.

Позитивні зрушення в сфері стратегічного розвитку існують, однак для реалізації поставлених цілей цього замало. Тож необхідно шляхом моніторингу, аналізу, планування удосконалити модель стратегічного розвитку і активізувати наукові розвідки даного напрямку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p#Text>.

2. Моніторинговий звіт “Цілі сталого розвитку. Україна, 2020”. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/reports/sustainable-development-goals-ukraine-2020-monitoring-report>.

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.

4. Sustainable development goals and ethics: building “the future we want” / J. B. S. O. A. Guerra et al. *Environment, Development and Sustainability*. 2021. URL: <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01831-0>.

5. Caglar M., Gurler C. Sustainable Development Goals: A cluster analysis of worldwide countries. *Environment, Development and Sustainability*. 2021. URL: <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01801-6>.

6. Rough sets based Ordinal Priority Approach to evaluate sustainable development goals (SDGs) for sustainable mining / M. Deveci et al. *Resources Policy*. 2022. Vol. 79. P. 103049. URL: <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2022.103049>.

7. Bansal S., Singh S., Nangia P. Assessing the role of natural resource utilization in attaining select sustainable development goals in the era of digitalization. *Resources Policy*. 2022. Vol. 79. P. 103040. URL: <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2022.103040>.

8. Sustainable development goals and ethics: building “the future we want” / J. B. S. O. A. Guerra et al. *Environment, Development and Sustainability*. 2021. URL: <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01831-0>.

9. Influence of Social, Environmental and Economic Sustainable Development Goals (SDGs) over Continuation of Entrepreneurship and Competitiveness / S. Del-Aguila-Arcentales et al. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2022. Vol. 8, no. 2. P. 73. URL: <https://doi.org/10.3390/joitmc8020073>.

10. Lacka I., Brzezicki L. Joint analysis of national eco-efficiency, eco-innovation and SDGs in EUROPE: dea approach. *Technological and Economic Development of Economy*. 2022. P. 1-29. URL: <https://doi.org/10.3846/tede.2022.17702>.

11. Kasztelan A. National Sustainability Index as a tool for evaluating the implementation of sustainable development goals in Poland in 2010-2019. *Ekonomia i Srodowisko - Economics and Environment*. 2022. Vol. 82, no. 3. P. 150-172. URL: <https://doi.org/10.34659/eis.2022.82.3.481>.

12. Achievement of the sustainable development goals (SDG) in Portugal and forecast of key indicators until 2030 / D. Firoiu et al. *Technological and Economic Development of Economy*. 2022. P. 1-35. URL: <https://doi.org/10.3846/tede.2022>.

13. Кононенко В., Тарахонич Т., Тимченко Л. Сталий розвиток, інновації та безпека на сторінках енциклопедії міжнародного права. *Science and Innovation*. 2022. Т. 18, № 1. С. 124-133. URL: <https://doi.org/10.15407/scine18.01.124>.

14. Sustainable Economic Development of Ukraine through the Agro-Sector Growth / A. Tiurina et al. *Scientific Horizons*. 2022. Vol. 24, no. 12. P. 92-101.

URL: [https://doi.org/10.48077/sci-hor.24\(12\).2021.92-101](https://doi.org/10.48077/sci-hor.24(12).2021.92-101).

15. Open Budget. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>.

16. Бюджет України – 2014. Статистичний збірник. К. : Міністерство фінансів України, 2015. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/status-tychnyi-zbirnyk-ministerstva-finansivukrainy-biudzhet--?category=bjudzhet&subcategory=budget-2014>.

REFERENCES

1. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorial'noi orhanizatsii vlady v Ukraini : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.04.2014 r. № 333-r, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r#Text>.
2. Monitorynhovij zvit “Tsili staloho rozvytku. Ukraina, 2020”, available at: <https://www.unicef.org/ukraine/reports/sustainable-development-goals-ukraine-2020-monitoring-report>.
3. Ofitsijnyj sajt Ministerstva finansiv Ukrainy, available at: <https://www.mof.gov.ua/uk>.
4. Sustainable development goals and ethics: building “the future we want” / J. B. S. O. A. Guerra et al. (2021), *Environment, Development and Sustainability*, available at: <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01831-0>.
5. Caglar M. and Gurler C. (2021), Sustainable Development Goals: A cluster analysis of worldwide countries. *Environment, Development and Sustainability*, available at: <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01801-6>.
6. Rough sets based Ordinal Priority Approach to evaluate sustainable development goals (SDGs) for sustainable mining / M. Deveci et al. (2022), *Resources Policy*, vol. 79, p. 103049, available at: <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2022.103049>.
7. Bansal S., Singh S. and Nangia P. (2022), Assessing the role of natural resource utilization in attaining select sustainable development goals in the era of digitalization, *Resources Policy*, vol. 79, p. 103040, available at: <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2022.103040>.
8. Sustainable development goals and ethics: building “the future we want” / J. B. S. O. A. Guerra et al. (2021), *Environment, Development and Sustainability*, available at: <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01831-0>.
9. Influence of Social, Environmental and Economic Sustainable Development Goals (SDGs) over Continuation of Entrepreneurship and Competitiveness / S. Del-Aguila-Arcenales et al. (2022), *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, Vol. 8, no. 2, p. 73, available at: <https://doi.org/10.3390/joitmc8020073>.
10. Lacka I. and Brzezicki L. (2022), Joint analysis of national eco-efficiency, eco-innovation and SDGs in EUROPE: dea approach. *Technological and Economic Development of Economy*, p. 1-29, available at: <https://doi.org/10.3846/tede.2022.17702>.
11. Kasztelan A. (2022), National Sustainability Index as a tool for evaluating the implementation of sustainable development goals in Poland in 2010-2019, *Ekonomia i Srodowisko - Economics and Environment*, vol. 82, no. 3, p. 150-172, available at: <https://doi.org/10.34659/eis.2022.82.3.481>.
12. Achievement of the sustainable development goals (SDG) in Portugal and forecast of key indicators until 2030 / D. Firoiu et al. (2022), *Technological and Economic Development of Economy*, p. 1-35, available at: <https://doi.org/10.3846/tede.2022>.
13. Kononenko V., Tarakhonych T. and Tymchenko L. (2022), Stalyj rozvytok, innovatsii ta bezpeka na storinkakh entsyklopedii mizhnarodnoho prava, *Science and Innovation*, T. 18, № 1, s. 124-133, available at: <https://doi.org/10.15407/sci18.01.124>.
14. Sustainable Economic Development of Ukraine through the Agro-Sector Growth / A. Tiurina et al. (2022), *Scientific Horizons*, Vol. 24, no. 12, p. 92-101, available at: [https://doi.org/10.48077/sci-hor.24\(12\).2021.92-101](https://doi.org/10.48077/sci-hor.24(12).2021.92-101).
15. Open Budget. Derzhavnyj veb-portal biudzhetu dlia hromadian, available at: <https://openbudget.gov.ua/>.
16. Biudzhet Ukrainy – 2014. Statystychnyj zbirnyk. (2015), Ministerstvo finansiv Ukrainy, K., available at: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/status-tychnyi-zbirnyk-ministerstva-finansivukrainy-biudzhet--?category=bjudzhet&subcategory=budget-2014>.

Стаття надійшла до редакції 07 червня 2023 року